

La pujada del Pont de Pedra

348

La pujada del Pont de Pedra és situada en el punt exacte de trobada de la Girona vella amb el nucli urbà més o menys modern, i serveix per enllaçar dues vies de tanta tradició com la plaça del Vi i el carrer Nou. Aquest indret ja és documentat a mitjan segle XIV, quan es parla de la «pujada al pont», i fins a la construcció de l'actual pont de pedra se'l denomina popularment, pont de Sant Francesc, pel fet que menava al convent del mateix nom, única construcció de relleu que es podia trobar a cavall entre els actuals carrers Nou i de Sant Francesc.

L'any 1856, en inaugurar-se el pont de Pedra, hom bateja aquesta singular via amb el nom de «Subida al puente de Isabel II» —nom de la reina regnant aleshores—, denominació que es manté fins a l'esclat de la revolució de 1868, que obliga a l'exili dels monarques. A partir d'aquest moment se'n diu «Pujada al Pont», denominació discutida per alguns en creure que es pot confondre amb el Pont Major que creua el riu Ter. Finalment, en ple de l'Ajuntament del dia 3 de juny del 1921 es decideix donar-li el nom de «calle de la Paz», que tot i així mai no serà emprat per ningú i que acabarà mort i enterrat per l'ús quotidià de la denominació «pont de Pedra» que ha arrelat definitivament entre el poble.

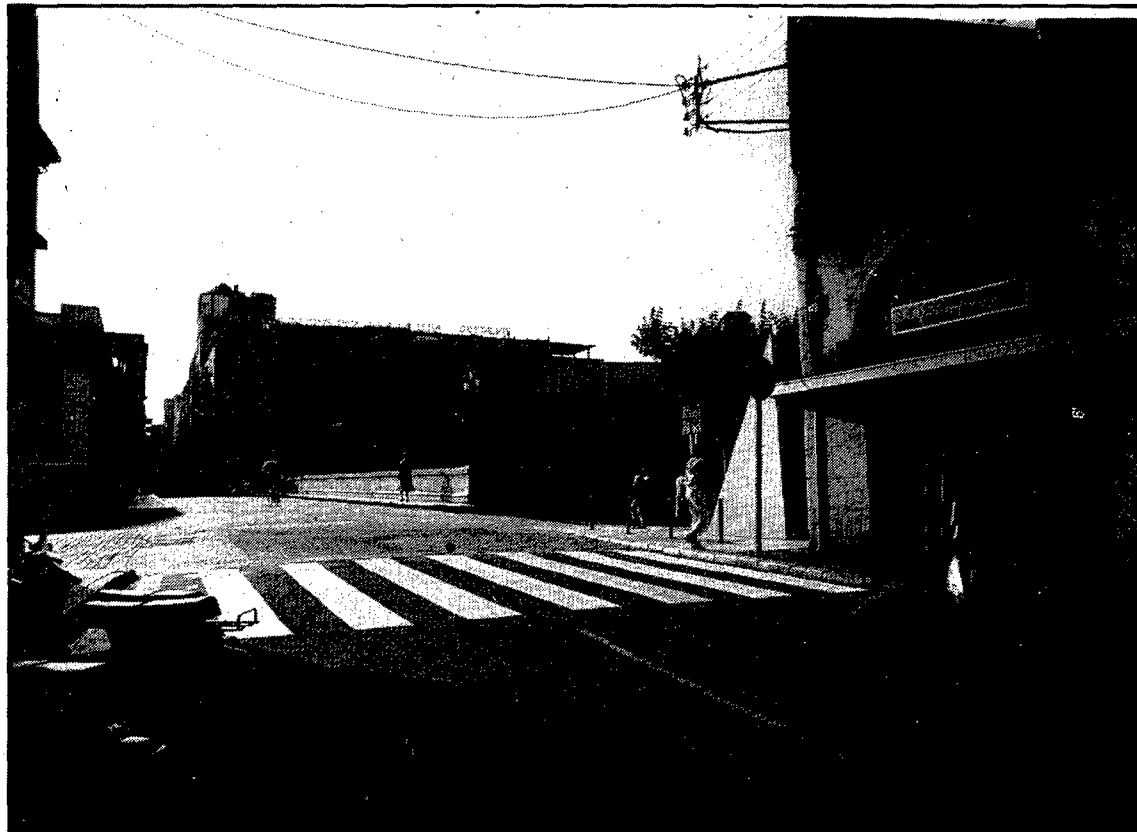
EL PONT DE SANT FRANCESC

En el lloc on actualment hi ha el «pont de Pedra» s'hi havien aixecat diversos ponts, almenys des de la primeria del segle XIV, que eren enderrocats sovint en les dates en què l'Onyar baixava cabalós i ple d'aigua de banda a banda. Amb el temps, però, hom substituïa els vells ponts de fusta per un magnífic pont de pedra, esmentat documentalment com a «pont de Sant Francesc» o «de Framenors».

Era un pont monumental, gòtic, amb tres majestoses arcades de punt d'ametlla recolzades en dos pilars de tallamars de cara a la direcció de les aigües. Era defensat per una torre bastida a la darrera del segle XIV, i segons Grahit i Grau comptava també amb portal i rasclle, que s'emprava per barrar el pas. Estret com era, només hi podien passar viants i cavalleries.

Al costat de la torre d'entrada al pont, hi havia instal·lat el «pes de la farina, carbó i palla», conjunt constructiu que es féu a base de reduir unes cases adossades a la muralla que hi havia a frec de l'Onyar. En la part alta de la torre, quan s'esqueien dates festives o de fires, hom hi feia onejar la «bandera dels guiatges», que simbolitzava la immunitat que podia fruir a la ciutat qualsevol perseguit de la justícia mentre la bandera es mantingués hissada.

Al capdavant, aquest històric pont fou enderrocant a mitjan segle XIX per la fallera dels governants del moment a obrir un ampli pas vers el que hom somniava com la «Girona industrial», determinant així la pèrdua d'un pont antíquet que només uns pocs gironins d'aleshores copsaren en tota la seva vàlua.

EL PONT DE PEDRA

Enderrocant el pont de Sant Francesc, es comença a treballar per tal de fer un altre pont, més ampli que l'anterior. Projectat el 1849, es comencen les obres el 1850 i al cap de poc es paralitzen per problemes tècnics i, sobretot, de tipus econòmic. Es demana ajut a la reina —pensem que el pont era el pas de la «carretera general del Reino»— i l'obra es reprèn el 1854 sota la direcció de Josep M. Faquinetto.

Finalment el pont s'inaugurà el 20 de juny de l'any 1856, davant una munió d'autoritats, que, en comitiva i precedits de música i d'una companyia del regiment d'Àfrica, passaren per la plaça de la Constitució —avui dia, plaça del Vi—, Abeuradors, plaça de les Cols (actual Rambla de la Llibertat), Argenteria, pont de la Princesa (pont de Sant Agustí) i Mercadal, i entraven al pont acabat de fer pel costat del carrer Nou. Al centre del pont s'havia aixecat un pavelló que els diaris de l'època descriuen així: «En el testero principal se hallaba el altar preparado para la ceremonia y enfrente el dosel con el retrato de S.M. la Reina. A sus dos cabezas se habían colocado dos barreras apoyadas en pilastras, sobre las cuales ondeaban el pabellón nacional, y las armas de la immortal Gerona».

Després que el bisbe beneí i batejà el pont, feren sengles discursos el governador civil, l'enginyer en cap del districte, l'alcalde, Balari, i l'enginyer director de l'obra, Josep Maria Faquinetto. Amb motiu d'aquest acte es publicà un opuscle intítulat *Acta de la inauguración del puente de Isabel II en la ciudad de Gerona*. Com encara es pot veure actualment, és un pont sobri i massís, amb tres arcs rebaixats i, fins al moment, a prova d'aiguats.

UN MIRADOR EXCEPCIONAL

De la bonica panoràmica que es divisa des del riu, se n'ha fet

ressò diversos escriptors, bé que un dels paràgrafs més incisius es deu a la ploma de Joaquim Ruyra, el qual de jovenet havia viscut a la casa n° 1, en el seu temps d'estudiant. Ruyra evoca les cases del riu d'aquesta faïso: «Un hom veu les cases de Girona estendre's a banda i banda del riu, tot malgirbades, desiguals i tosques, formant un conjunt virolat com una munió de captaires vestits amb robes apedaçades amb tota mena de parracs. Cap arquitecte ha ideat una sola de llurs línies; han crescut sense art ni regla, seguint la sinuositat del riu (...). Hi ha riquesa de color, hi ha exuberància de vida, hi ha quelcom de l'instint diví que ha presidit la formació del niu de les orenetes. I amb tot el seu aspecte de captaires i miserables, aquelles cases tenen una ànima jovençana i alegre, que reix de llurs finestres i balcons al primer raig de sol».

Rahola, en canvi, s'estima més la visió des del pont de pedra a plena nit. En un article a *L'Autonomista*, assenyala que «aleshores hom no en veu pas les lletgeses i les sutzures. El clar de lluna poetitza magníficament aquells indrets. Les aigües són

suaus i argentades». Amb tot, aquest mateix indret era el testimoni dels afusellaments que en temps de guerra es feien a l'arenal del riu. En aquests casos, el pont esdevenia un mirador privilegiat per a un públic àvid d'emocions fortes.

UN PONT I POQUES CASES

De sempre, el carrer ha comptat amb un element definidor —el pont— i un seguit de cases a banda i banda que han tingut poc protagonisme en la seva història.

Tot i així, el carrer compta amb cases ja en el segle XIV —versemblantment amb arcades com les de la plaça del Vi—, algunes de les quals han pervingut amb més o menys sort fins als nostres dies. És d'interès la casa n° 1, que fa cantonada amb la Rambla, d'estil racionalista, obra de J. Roca i Pinet, i coneguda com a «Casa Carbó». A l'altra banda del carrer, al costat de les escalés, hi havia un artístic quiosc de begudes, i cap al

1905 hi tenia el quiosc de venda de diaris en Ciriac Marull. En aquesta data se l'obligà a traslladar-se a la Rambla de la Llibertat, al costat de la sala d'exposicions, on encara es troba situat a hores d'ara.

També destaca el casalot que antigament havia estat als anys trenta, la seu del Banco Urquijo, i que fou ocupat consecutivament per l'excel·lent dibuixant Alfons Gelabert i més tard per F. Monsalvatge, que l'any 1896 hi instal·là una sucursal de la seva banca olotina. Té una entrada amb columnes ben característica, i a hores d'ara hostatja les oficines d'una coneguda entitat bancària.

A la cantonada amb l'antiga rambla de Mossèn Cinto Verdguer hi ha una casa datada de la darrera del segle XVIII i que durant molts anys estigué ocupada per la fonda Perich. Actualment és destinada a botiga de moda femenina.

El cèntric emplaçament d'aquesta via ha fet que sovint hagi estat escenari de reformes de tota mena: a principi de segle se li renova el paviment, igual que als anys 1917, 1921, 1928 i 1953, i pel que fa a l'enllumenat, l'estrena l'any 1890, i així esdevé un dels primers carrers de la ciutat on el posen elèctric. Fins a la darrera dels anys seixanta hi havia a la cruïlla del pont de Pedra amb el carrer de Santa Clara i el carrer Nou un semàfor que —suspès per un joc de cables— intentava posar una mica d'ordre en aquest polèmic encreuament.

Com a nota curiosa, cal assenyalar que en els mesos d'abril-maig de l'any 1962 s'instal·laren a la banda dreta del carrer, prop de la cantonada amb el carrer de l'Albereda, un seguit de parquímetres que controlaven l'aparcament de cotxes mitjançant pagament amb moneda. Al moment d'instal·lar-ho es remarca des de la municipalitat que la ciutat de Girona ha estat la primera de l'estat a dur a terme aquesta moderna millora.

Ramon Alberch i Fugueras

PREGUEU DÉU EN CARITAT
per l'ànima de

Maria Parramon i Fàbregas

Vídua de Joan Cortada i Vilà
que morí cristianament a Girona
el dia 8 d'octubre del 1985 a l'edat de 80 anys

A. C. S.

La seva filla, Pepita; fill polític, Ramon Pons i Esparraguera; germans polítics, Narcís Cortada i Clara Xifra; nebots, cosins i família tota participen a llurs amistats tan sensible pèrdua. La missa exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà avui dimecres dia 9 a les onze del matí a l'església parroquial de Vista Alegre. Domicili mortuori, carrer del Carme, 53, 1r. 2a.

Girona, 9 d'octubre del 1985